

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R :

Misitia sau contractul de samsarie, de d-l C. N. Toneanu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție*,
secțiunea I: Anica R. Schiopu cu Ion Drăgan Ceapă și altul.

Curtea de apel din Constanța: Gh. P. Doctorof cu Kiriazi Floru
și altul.

Tribunalul Ilfov, secțiunea I: Maria M. Georgescu cu Casa Școalelor.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ. — *Casațiunea franceză* (Observațiune de S. R.).

Bibliografie.

Misitia sau contractul de samsarie

I. Ne vom ocupa numai de acele samsarlăcări cari sunt permise de legile în vigoare și cari, deși la noi nu sunt tratate chiar în codul comercial în mod special, ele însă își asumă caracterul unui serviciu pe care-l închiriază altora, pentru ca să le producă o utilitate.

Suprimându-se din codul nostru comercial titlul II, cartea I din codul italian, relativ la *mediatori*, vom trata această materie după principiile dela locațiunea de servicii, căci *misitia* sau *contractul de mediațiune* nu e mandat, ci locațiune de servicii, *locațiune de operă*.

II. *La Italieni*, prin art. 32 cod. com. (suprimat la noi ca inutil, împreună cu întreg titlul despre «mediatori»), se prevede că: «mediatorului nu i se cuvine proviziunea, dacă afacerea n'a fost conclusă»; adică prevede o *locatio operis*, cu alte cuvinte, dacă contractul, pentru a cărei locațiune misitul păstrează opera sa, nu s'a format, nu primește plata.

Plata o primește când rezultatul muncii este eficace.

Unii (la Italieni) au explicat această dispoziție prin aceea că concluzia afacerii, constituie o condițiune suspensivă, căreia îi este subordonat dreptul de misitie.

Alții, că acela care se obligă este clientul pentru cazul când se îndeplinește rezultatul, iar nu că se obligă mediatorul a-l îndeplini, constituind astfel un contract unilateral.

Insă, raportul de misitie este întocmai ca și raportul contractat de un lucrător care muncește pentru a fi plătit, misitul fiind un *locator operis*, ceea ce nu se poate concilia cu raportul unilateral, din contra, raportul este bilateral.

Cu toate acestea, ne întrebăm: Dacă concluziunea afacerii nu e suspensivă a raportului, atunci cum se explică că, fără această condițiune, nu se datorește misitul proviziunea? S'a încercat a se explica că este un accesoriu al contractului ce se va încheia, așa că neputându-se încheia contractul, nu există nici obligațiunea de a plăti proviziunea, care constituie o clauză a lui; însă aceasta nu este exact, fiindcă dacă părțile, mediator și client, convin în scris, ca primul să presteze opera sa, iar al doilea onorariul oricâteori afacerea se încheie, cum se poate zice că contractul de misitie nu există până ce nu există contract principal? Și lucrul nu se schimbă întru nimic când contractul este verbal.

Incheerea afacerii reprezintă îndeplinirea contractului de misitie, iar nu nașterea sa. Apoi cum poate obligația proviziunii să derive din contractul principal, de care mediatorul rămâne cu totul străin? Deci, *raportul de mediațiune este un raport autonom*, se naște prin formarea unui contract deosebit, însă independent de el; se formează

din obligația reciprocă a mediatorului și clientului de a presta munca și de a primi prețul. Art. 32 cod. com. ital. presupune bilateralitatea și autonomia.

Mediațiunea este o speță a contractului de lucrări; mediatorul promite munca, clientul promite plata, deosebindu-se de contractul de lucrări prin calitatea rezultatului ce munca tinde de a face: formarea contractului între alte persoane, întocmai precum este un mandat, depozit, transport.

Contractul de lucrări este de două tipuri: *locatio operis* și *locatio operarum*¹⁾.

Este *locatio operis*, atunci când riscul muncii incumbă debitorului. Lucrătorul nu primește plata pentru lucrul prestat, ci pentru rezultatul săvârșit. Este *locatio operarum*, când riscul muncii privește pe creditor, plata o primește lucrătorul nu pentru rezultatul săvârșit, ci pentru lucru. Cu alte cuvinte, *locatio operis* este raportul contractat pentru prestațiunea rezultatului, iar *locatio operarum*, raportul prestat pentru prestația energiei.

Acesta fiind contractul de muncă, se poate întâmpla ca munca să fie îndreptată a îndeplini formarea unui contract între două sau mai multe persoane și deci să fie obiectul unuia din cele două tipuri. Astfel, nimic nu s'ar opune ca eu, însărcinând pe cineva de a-mi procura încheierea unui contract, să-i promit o plată după munca ce o va presta, reușind sau nu afacerea, adică locatorul muncii prestează nu efectul util, ci energia.

Art. 32 cod. com. ital. prevede cazul când misitul închiriază nu munca, ci produsul util, adică ceva aleatoriu, întocmai ca croitorul sau ciobotarul care, dacă nu face hainele sau ciobotele, nu i se plătește prețul, adică tocmai tipul numit *locatio operis*; adică dacă nu primește plata, este că n'a executat prestațiunea sa în mod util; însă art. 32 cod. com. ital. e valabil ca dispoziție, atunci când nu e convențiune contrarie, dacă există însă o convențiune contrarie, atunci acel ce este plătit este tot mediator, însă de tipul zis *locatio operarum*.

III. *La noi*. În lipsa art. 32 cod. com. ital., putem ajunge la aceleași soluțiuni prin aplicarea principiilor de mai sus. S'a închiriat reușita contractului: avem *locatio operis*. S'a închiriat munca, energia, independent de reușită: avem *locatio operarum*.

În cel dintâiu caz, nu se datorește prestațiune misitului; în cel de al doilea, se datorește plata energiei sale.

1) Mi s'a întâmplat să întâlnesc un magistrat și profesor de drept roman, care nu știa să facă distincțiune între *locatio operis* și *locatio operarum*, ceea ce, pe lângă importanța subiectului, m'a decis a-l vulgariza.

Punctul delicat este că prestațiunea în misitie depinde de voința celeilalte părți care execută contractul. Din această cauză s'a făcut o doctrină și jurisprudență, diferite construcțiuni greșite. Aci se întâlnește două principii: unul este că *cel ce-și închiriază munca, își asumă rizicul consimțământului, al rezultatului final*; alt principiu este că *locatarul, din partea sa, nu trebuie să împedice acest rezultat*. Or, rezultatul depinzând de voința locatarului, se pare că aceste două principii sunt în conflict, căci dacă clientul poate să împedice pe misit a realiza scopul, el nu mai este liber în concluziunea afacerii și viceversa. De aici repugnanța de a concepe misitia ca o locațiune, de aici ideea că mediatorul nu se obligă. De aici ideea obligațiunilor condiționale ale clientului.

În practică însă, se disting cazurile în cari neîncheerea afacerii este provenită în mod legitim, de cazurile în cari se constată fraudă drepturilor misitului sau culpa clientului. Deci, în realitate, cele două principii se pot concilia: *clientul e liber a încheia afacerea, numai să nu se abțină expres ca să împedice afacerea misitului*. Faptul clientului care refuză afacerea este echivoc: poate fi exercițiul unui drept legitim al său, dar poate să fie și pentru a lua drepturile misitului, și atunci este chestiunea de a vedea intenția pentru care s'a refuzat: această cercetare în practică este dificilă, câteodată sterilă, dar principiile se pot concilia (Vezi Francesco Carnelutti, *La prestazione del rischio nella mediazione*, «Rivista», 1911, I, 19; C^{ta} Selitti, *Il diritto alla provizione nella mediazione di contratti reali*, «Rivista», 1910, II, 747; Ralaffio, *Temi Veneta*, 1909, 41; Cas. Firenze, 3 Iulie 1905 și 10 Aprilie 1906, 361; Carnelutti, *Il diritto di privativa nel contratto di lavoro*, «Rivista», 1910, II, 435; Vivante (3° ed.), No. 240; Franchi și Pagani, *Comentario*, I, *Del commercio in generale*, No. 166).

IV. *Jurisprudență*. Înalta noastră Curte de cașă decide, în materie de samsarie, că un contract de asemenea natură, nu poate cuprinde altceva decât: *punerea în raport a părților doritoare de a contracta, precum și mijlocirea pentru înlăturarea divergențelor, până când, prin stăruința intermediarului, s'a ajuns la încheierea contractului în vederea căruia intervenise*. Odată afacerea ajunsă la acest stadiu, obligațiunea misitului este îndeplinită și salariul convenit pentru munca și alergăturile lui, rămâne datorit, orice s'ar întâmpla în urmă, afară, se înțelege, de cazurile de fraudă și rea credință (Cas. II, 29 Aprilie 1909, *Cr. judiciar* No. 62 din 1909, pag. 501).

S'a judecat, chiar în Italia, că principiile dela

închirierile de lucrări, în ce privește remunerațiunea, sunt aplicabile și mediatorilor oficiali (art. 32 cod. com. ital.), cât și simplilor intermediari (Cas. Torino, 7 August 1895, *Dir. com.*, XIII, col. 869 și 691; Cas. Palermo, *Dir. com.*, XV, col. 476).

Examinând mai departe jurisprudența în Italia, găsim că făcându-se aplicațiunea adevăratelor principii în această materie, a hotărît că, oridecâteori contractul este încheiat prin mijlocul unui mediator, samsarlăcul se datorește, deși contractul a fost executat după un oarecare timp și direct între contractanți (Cas. Torino, 27 August 1896, *Dir. com.*, XV, col. 81).

Că tot așa, misitul are drept la samsarie, când părțile s'au legat printr'un *compromis* pentru ca să stipuleze un contract de vânzare-cumpărare a unui imobil (la italieni vânzarea de imobile fiind act comercial), supunându-se unei penalități (Cas. Napoli, 16 Oct. 1894, *Dir. com.*, XVI, col. 123).

Tot în virtutea acestor principii s'a judecat că contractul de mediațiune nu e posibil fără ca mediațiunea să fi fost cerută și voită de unul din contractanți și acceptată de către celalt (Cas. Firenze, 31 Iulie 1899. *Ingramo repert. gener. di giurist.* Com. art. 32, pag. 64, No. 35).

Altă dată, s'a judecat și la noi, făcându-se corecta aplicare a principiilor că contractul de mijlocire este un contract asemănător contractului *de întreprindere* (art. 1478 cod. civ.), care este o speță de *locatio operis faciendi*; așa că mijlocitorul nu are dreptul la onorariul stipulat decât dacă afacerea cu care a fost însărcinat se realizează. În cazul când dânsul a făcut tot posibilul pentru îndeplinirea misiunii ce i s'a încredințat, obținând chiar condițiunile dorite de părți, însă afacerea nu se poate încheia din cauză că una din părți, și anume aceea care i-a dat însărcinarea, nu mai voește să contracteze, el nu poate cere decât daune (Trib. Iași, I, 2 Martie 1910, *Dreptul* No. 39 din 1911, pg. 309, afacerea vânzării palatului Gr. Sturdza—Ministerul de externe).

C. N. TONEANU

Avocat, fost consilier la Curtea de apel și procuror general.

(Va urmă).

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 6 Aprilie 1915

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Anica R. Schiopu cu Ion Drăgan Ceapă și altul

HOTĂRÎRE.—PARTE NEMULȚUMITĂ.—CĂI DE RETRACTARE.—OPOZIȚIE.—APEL.—ART. 154 ȘI 316 PR. CIV.

Simplul fapt al introducerii opoziției nu are de efect retractarea hotărîrii opozate, atât timp cât

opoziția nu a fost admisă în fond și hotărîrea opozată nu a fost înlocuită prin alta, dată asupra opoziției, iar dacă opoziția a fost respinsă ca nesusținută sau ca inadmisibilă, adică fără ca prima instanță să fi statuat din nou, în fond, asupra acțiunii, prima hotărîre rămâne în ființă, iar situația părții nemulțumite pe acea hotărîre este întocmai ca și cum n'ar fi atacat-o cu opoziție, și deci este operant apelul regulat introdus la instanța superioară în contra primei hotărîri.

No. 212.—Casată, în urma recursului făcut de Anica Niculae R. Schiopu, sentința tribunalului Prahova, secția I, No. 442 din 1911, dată în procesul cu Ion Drăgan Gh. Ceapă și altul.

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier N. Procopescu; d-l avocat Matache, în desvoltarea motivelor de casare, în lipsa intimațiilor; d-l procuror general Sc. Popescu, în concluziuni, pentru respingere.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Exces de putere și violare de lege. În adevăr, tribunalul, printr'un exces de putere și prin violarea legii, mi-a respins apelul meu ca inadmisibil. Cum adică? Contra cărții de judecată cu No. 831 a judeului ocolului Văleni, eu am făcut apele Neștiind carte, o mână străină trânteste o hârtie la judecător, în care nu se spune ce cale vreau să urmez, pentru carși judecătorul, în urma citării mele de către intimat, o respinge ca neregulat făcută. Aveam însă apelul, care eră pendinte înaintea tribunalului, și de care eu am înțeles să mă servesc. Tribunalul însă mi-l respinge, pentru motivul că eu făcusem și opozițiune contra aceleeaș cărți de judecată».

Având învedere sentința supusă recursului și celelalte lucrări din dosarul instanții de fond, din care se constată că, în contra cărții de judecată No. 831 din 1900, a judeului ocolului Văleni, prin care i s'a respins acțiunea în revendicare, recurenta Ana Niculae R. Schiopu a făcut, la 27 Septembrie 1908, opoziție, iar la 28 Octombrie acelaș an, înainte de a se fi judecat în opoziție, a atacat și cu apel la tribunal acea carte de judecată; că, opoziția a fost respinsă, prin cartea de judecată No. 9 din 1909, ca neregulat făcută, de oarece nu a fost motivată, iar apelul a fost respins de tribunal, ca inadmisibil, prin sentința supusă recursului, pe motiv că: «Intrucît asupra opoziției în contra cărței de judecată No. 831 din 1900 pronunțându-se cartea de judecată No. 9 din 1909, care nu este apelată în termen, și rămânând astfel definitivă, apelul făcut de Anica N. R. Schiopu, în contra aceleeaș cărți de

judecată No. 831 din 1900, urmează a se respinge ca inadmisibil »;

Considerând că, din dispozițiunile combinate ale art. 154 și 316 pr. civ., rezultă că partea nemulțumită pe hotărîrea primei instanțe dată în lipsă poate face sau opoziție la acea instanță sau apel la instanța superioară;

Considerând că simplul fapt al introducerii opoziției nu are de efect retractarea hotărîrei opozate, atât timp cât opoziția nu a fost admisă în fond și hotărîrea opozată nu a fost înlocuită prin alta, dată asupra opoziției;

Că, dacă opoziția a fost respinsă ca nesusținută, ca neregulat făcută sau ca inadmisibilă, adică fără ca prima instanță să fi statuat din nou, în fond, asupra acțiunii, prima hotărîre rămâne în ființă, iar situațiunea părții nemulțumite pe acea hotărîre este întocmai ca și cum n'ar fi atacat-o cu opoziție și deci este operant apelul regulat introdus la instanța superioară în contra primei hotărîri;

Considerând că nu poate să existe contrarietate între hotărîrea prin care se respinge opoziția și între acea pe care ar da-o instanța de apel în favoarea oponentului dela prima instanță, de oarece hotărîrea care respinge opoziția nu atinge fondul și dacă declară menținută prima hotărîre dată în lipsă, n'o menține decât în starea în care se află, adică susceptibilă de a fi sau nu atacată cu apel, după cum termenul de apel în contră-i eră sau nu expirat;

Considerând că, în speță, constatându-se că recurenta atacase în termen cu apel la tribunal cartea de judecată în discuțiune, și că apelul fusese introdus înainte de a i se fi respins de judele de ocol ca inadmisibilă opoziția făcută în contra acelei cărți de judecată, urmează, în aceste împrejurări de drept și de fapt, că tribunalul a comis exces de putere când a respins ca inadmisibil apelul recurentei;

Că, așa fiind, motivul de casare este fondat și cată să fie admis.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN CONSTANȚA

Audiența dela 20 Decembrie 1914

Președinta d-lui Al. Bărsescu, președinte

Gh. P. Doctorof cu Kiriazi Floru și altul

PREȘCRIPTIUNE INSTANTANEE. — LUCRURI MIȘCĂTOARE. — POSESIUNE. — CONDIȚIUNI. — ART. 1909 C. CIV.

Posesiunea lucrurilor mișcătoare, pentru a servi

de bază prescripțiunei instantanee, prevăzută de art. 1909 c. civ., trebuie să fie utilă, iar posesorul să aibă just titlu și să fie de bună credință.

No. 13. — S'au ascultat: d-l avocat G. Benderli, din partea apelantului; d-nii avocați I. Covată și Al. Gherghel, din partea intimaților.

Curtea,

Asupra apelului introdus de Gheorghe Popescu Doctorof contra sentinței tribunalului Caliacra sub No. 938 din 6 Octombrie 1914:

Având în vedere că, prin menționata sentință, tribunalul a respins ca neîntemeiată contestația făcută de numitul apelant la urmărirea exercitată, în baza sentinței No. 53/914 a aceluiași tribunal, de către creditorul Kiriazi Floru, împotriva debitorului său Atanase Dobref și efectuată de corpul portăreilor zisului tribunal, prin procesul-verbal din 4 August 1914, prin care s'au sechestrat, ca fiind avere personală a debitorului, mai multe mașini agricole, pluguri și vite, aflate în posesia contestatorului, pe moșia sa din satul Malco Alacichioi, comuna Aiorman;

Având în vedere că creditorul urmăritor, în vedere că averea sechestrată este proprietatea debitorului său Atanase Dobref și că contestatorul o deține cu titlu precar, a invocat actele dela dosar pe care le-a depus la prima instanță, și anume: trei procese-verbale cu data de 5 Octombrie 1911 și unul cu data de 20 Aprilie 1912, încheiate de către comisarul judiciar bulgar din Dobrici cum și scrisorile din 28 Ianuarie 1911, urmate între debitor și societatea pe acțiuni «Energhia» de la Cavarna;

Având în vedere că, din aceste acte și din debaterile ce au avut loc în cursul procesului, se constată că debitorul Atanase Dobref, fiind arendașul contestatorului G. Popescu Doctorof, a adus pe moșie, în interesul exploatărei, într'altă avere și pe acea sechestrată; că în anul 1911, la expirarea contractului de arendare debitorul n'a putut să-și ia de pe moșie această avere, din cauză că fusese sechestrată de diverși creditori ai săi, după chiar indicațiile date de contestator, și că în urmă, când averea era la dispoziția debitorului, prin faptul că sechestrările aplicate n'au fost urmate în termenul legal de vânzare, acesta a neglijat s'o ridice și astfel a rămas până astăzi în posesiunea contestatorului;

Că, din toate aceste fapte și împrejurări care au precedat actuala posesiune a contestatorului asupra averii urmărite, Curtea și-a format convingerea că această avere e proprietatea debitorului urmărit și că contestatorul o deține numai prin toleranță, adică cu titlu precar;

Având în vedere că, în combaterea acestei dovezi, contestatorul, fără a explica de unde și cum deține averea sechestrată, a opus că, de oarece o posedă, este proprietatea sa, în virtutea regulei că, în privința mobilelor, posesiunea valorează titlu (*En fait de meubles, la possession vaut titre*);

Considerând că regula «*en fait de meubles la possession vaut titre*» este consacrată de legiuitorul francez prin art. 2279 c. civ.;

Că asupra fundamentului juridic al acestei regule, există controversă în dreptul francez, susținând unii autori că titlul de achizițiune al posesorului unui bun mobil este prescripțiunea instantanee, alții că e chiar posesiunea și, în fine, alții explică art. 2279 c. civ. printr'o prezumție de proprietate legată de faptul posesiunii, printre susținătorii acestei din urmă păreri fiind unii cari cred că prezumția de proprietate este absolută și irefragabilă «*juris et de jure*», ce nu admite proba contrarie de cât în cazurile prevăzute de lege, precum: furtul, fraudă, iar alții cari cred că la mijloc nu e decât o prezumție legală «*juris tantum*», ce dispensează de orice probă pe acel ce posedă, lăsând proba contrarie în sarcina părții adverse;

Considerând că legiuitorul român, pentru a pune capăt acestei controverse din dreptul francez, a părăsit redacția textului 2279 c. civ. fr. și adoptând părerea lui Marcadé care adesea i-a servit de model în tranșarea chestiunilor controversate și l-a urmat mai ales în modificările însemnate aduse la prescripțiune, a consacrat în materie de mobile corporale prin art. 1909 al. I c. civ., corespunzător cu articolul francez 2279 c. civ., teoria prescripțiunii instantanee a acestui comentator francez, spunând după el că «*lucrurile mișcătoare se prescriu prin faptul posesiunii lor.*»;

Considerând că odată ce e stabilit că art. 1909 al. I c. civ. prevede prescripțiunea instantanee a mobilelor, urmează acum să vedem ce condițiuni se cer pentru admisibilitatea unei atari prescripțiuni;

Că, în această privință, deși menționatul text de

lege nu conține altceva de cât că prescripțiunea mobilă are loc fără nici o curgere de timp, totuși fiindcă e vorba de o prescripție, trebuie, în primul rând, ca posesiunea să fie reală, pașnică și cu titlul de proprietar (art. 1846 și 1847 c. civ.), iar în al doilea rând, întrucât prescripțiunea instantanee a mișcătoarelor e o prescripție de favoare, ca și cea de 10—20 ani a imobilelor, trebuie, ca și pentru dânsa, să existe just titlu și bună credință;

Că, o primă dovadă că și la prescripțiunea mobilă, se cere just titlu și bună credință e art. 972 c. civ. care, prevăzând conflictul ce s'ar ivi între doi dobânditori succesivi ai aceuiași mobil corporal, dispune că acel pus în posesiune, chiar când titlul său este cu dată posterioară, rămâne proprietar, numai dacă a fost de bună credință, dispoziție, din care rezultă destul de clar exigența justului titlu și a bunei credințe și care nu e decât o aplicațiune a principiului general înseris în art. 1909 al. I c. civ.;

Că, în fine altă dovadă și cea peremptorie, cum că pentru prescripțiunea instantanee a art. 1909 al. I, c. civ. să cere just titlu și bună credință, este părerea lui Marcadé, comentatorul francez urmat de legiuitorul nostru în această materie, care, mai cu seamă în privința justului titlu, susține că «*exigența unei juste cauze de achizițiune este evidentă la prescripțiunea mișcătoarelor*»;

Considerând dar că, în speță, invocându-se de către apelant că a dobândit proprietatea lucrurilor sechestrare ce deține, în virtutea art. 1909 al. I c. civ., prin urmare prescripțiunea instantanee stabilită de acest text de lege, urmează ca această prescripție să îndeplinească condițiunile cerute pentru admisibilitatea ei, adică acele indicate mai sus, și anume: posesiunea să fie utilă, iar posesorul să aibă just titlu și să fie de bună credință;

Că, astfel, fiind și întrucât creditorul urmăritor a dovedit că averea sechestrată se deține cu titlu precar de către contestatorul Gheorghe Popescu Doctorof, iar numitul, în combaterea acestei dovezi, nu și-a stabilit justul său titlu asupra zisei averi și prin aceasta ar fi înlăturat și dovada precarității posesiunii sale — buna credință fiindu-i prezumată, conform art. 1899 al. II, c. civ. — într'un cuvânt, nedovedindu-și prescripțiunea instantanee invocată, evident că contestația lui Gh. Popescu Doctorof este nefon-

dată și deci bine i s'a respins de prima instanță;

Că, dar apelul, făcut de Gh. Popescu Doctorof în contra sentinței No. 938 din 1914 a tribunalului Caliacra fiind neîntemeiat, cată a fi respins ca atare;

Având în vedere și cererea intimaților Chiriazi Floru și Atanase Dobref, de a li se acordă cheltueli de judecată, pe care, Curtea, apreciind, le fixează la suma de 50 lei.

Văzând și dispozițiunile art. 140 și 146 pr. civ.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier C. Clinescu, respinge, etc.

Semnați: Al. Bârsescu, I. Hagișescu-Mireștă, P. Patriciu,
D. Moscu, C. Climescu.

Notă.— A supra prescripțiunei instantanee și a condițiunilor cerute pentru ca art. 1909 din codul civil să poată fi aplicat, a se vedeă D. Alexandresco, t. X, p. 344 urm.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA I

Audiența dela 5 Februarie 1915

Președinta d-lui B. Cantargief, judecător

Maria M. Georgescu cu Casa Școalelor

PACT COMISORIU.— ARENDARE.— RENUNȚARE.— ART. 1367
COD. CIV.

PACT COMISORIU.— ARENDARE.— OBȘTII SĂTEȘTI.— LEGEA
DIN 19 APRILIE 1909.

1° Partea în favoarea căreia s'a stipulat pactul comisoriu are facultatea de a uză sau nu de acest pact și ca atare poate renunța la el, fie expres, fie tacit.

Intrucât renunțările nu se presupun, o renunțare trebuie dedusă numai din acte, fapte sau împrejurări din cari să rezulte în mod neîndoios intențiunea de a renunța.

2° Legea din 19 Aprilie 1909 pentru arendarea moșiilor la Obștiile satești, nu împedică de a se renunța la pactul comisoriu prevăzut într'un contract care există la promulgarea acestei legi.

Tribunalul,

A supra contestației introdusă de Maria M. Georgescu prin petiția înregistrată la No. 2511 din 27 Ianuarie 1915, contra ordonanței cu No. 215 din 12 Ianuarie 1915 a acestui tribunal:

Având în vedere actele din dosar, susținerile și concluziunile părților;

Având în vedere că din acestea se stabilesc următoarele:

Prin contractul autentificat de tribunalul Ilfov, secția de notariat la No. 12401 din 28 Septembrie 1911, Elena P. Macca a arendat Mariei M. Georgescu, pe termen de 10 ani, cu începere dela 23 Aprilie 1914, moșia Miroși din județul Teleorman. Intre alte condițiuni, în contract se prevedea că plata arendei de 60.000 lei anual trebuia să se facă în rate semestriale la 1 Martie și 1 Septembrie al fiecărui an, la domiciliul proprietăresei (art. 16). Neplata arendei la termenele stipulate, și neexecutarea condițiunilor arătate în acest contract, vor aduce rezilierea de drept a prezentului contract, fără somațiune, punere în întârziere sau judecată, putându-se execută contractul de față ca o hotărîre definitivă și având dreptul proprietara a expulză pe arendașă din moșie, și a o arenda altei persoane sau a o căută în regie, privind pagubele și diferența de preț pe arendașă.

Incetând din viață Elena P. Macca, moșia arătată a fost lăsată Casei Școalelor, care a fost trimisă în posesie. Arendașă, la 30 August 1914, prin petiția înregistrată la No. 35965 din 1914, a cerut Casei Școalelor, noul proprietar, să o păsuiască două luni de zile cu plata câștiului de arendă de 1 Septembrie 1914. Pe această petiție s'a pus rezoluția că nu se poate încuviința cererea și că va trebui să plătească suma convenită; iar la 9 Septembrie, prin adresa No. 53956 din 1914, s'a comunicat petiționarei că nu i s'a acordat termenul cerut și că trebuie să plătească suma convenită conform contractului.

De atunci Casa Școalelor n'a mai făcut nici un demers pentru valorificarea drepturilor sale până la 10 Ianuarie 1915, când cere și obține de la acest tribunal, ordonanța de evacuare No. 215 din 12 Ianuarie 1915, care s'a comunicat arendașei la 19 Ianuarie a. e. și contra căreia numita a făcut la 27 Ianuarie contestația de față, după ce depusese la Casa de depuneri suma de 30000 lei, cu recipisa No. 38771 din 1915.

Având în vedere că contestatoarea susține: 1) că, din chipul cum a procedat, Casa Școalelor a renunțat la pactul comisoriu din contract; 2) că, în ori-ce caz, trebuia să o pună în întârziere că înțelege să nu-i mai acorde termen; 3) din redacția art. 16 din contract rezultă că intenția părților a fost să nu se con-

sidere reziliat contractul, de cât după ce se aduce la cunoștință de care din clauze înțelege să uzeze proprietarul: expulzarea, arendarea altei persoane sau căutarea în regie; 4) că legea pentru arendarea către obștii, nu se poate aplica acestui contract care nu e încă expirat.

Având în vedere că Administrația Casei Școalelor susține: 1) că n'a renunțat la pactul comisoriu expres din contract; 2) că, nu putea renunța, chiar de ar fi voit, pentru că erà împiedicată de legea din 19 Aprilie 1909 pentru arendarea moșilor la obștile țărănești.

Considerând că, așa cum este redactat, contractul conține, în clauza XVI, citată mai sus, un pact comisoriu; că de și, în aceste condițiuni, contractul se desființează de drept, fără somațiune, punere în întârziere sau judecată, iar justiția nu e chemată de cât să constate desființarea, dar nu-i mai puțin adevărat că această modalitate nu este de cât un mijloc pentru a apăra cât mai bine drepturile proprietarului, iar nu pentru a i le vătăma reziliind un contract, chiar atunci când interesele lui ar cere să nu aibă loc această reziliere; că deci este o facultate pentru partea în favoarea căreia s'a stipulat de a uză sau nu de pactul comisoriu și ca atare ea poate renunța fie expres, fie tacit.

Considerând că renunțările nu se presupune și că o renunțare tacită trebuie dedusă numai din acte, fapte sau împrejurări din care să rezulte în mod neîndoios intențiunea de a renunța.

Considerând că este de presupus că contestatoarea când a adresat Casei Școalelor, petiția din 30 August pentru păsuirea plăței, s'a interesat imediat de rezultat și l-a aflat, așa că neplătind la 1 Septembrie, erà natural că în primele zile ale lunii Septembrie să se aștepte la punerea în vigoare a pactului comisoriu și expulzarea din moșie; că, în loc de a procedă în acest chip la care o îndreptătea contractul, Casa Școalelor a expediat la 9 Septembrie, fără a se ști când a ajuns contestatoarei o adresă în care, în loc de a i se arată că va uză de pactul comisoriu și o va expulzà din moșie, i se spune să plătească conform contractului; că, cerându-i-se plata după 1 Septembrie, arendașa a putut să deducă că proprietara nu-i acordă termen, dar nu uzează de pact, ci îi pretinde numai plata cât mai curând; că, întrucât de atunci Cassa Școalelor n'a mai

făcut nici o lucrare, a lăsat să se stăpânească moșia de către arendașă, și să se facă semănături, din acestea rezultă că proprietara a înțeles să nu se folosească de clauza înscrisă în contract în favoarea lui, renunțând astfel la pactul comisoriu, pentru câștiul care trebuia plătit la 1 Septembrie 1914;

Considerând că, chiar dacă s'ar admite că din aceste împrejurări n'ar rezultă o renunțare, este știut că toate contractele trebuie a fi interpretate și aplicate cu bună credință; că, nu se poate admite să profiți prin surprindere de un drept pentru care ai lăsat pe partea adversă să creadă că nu-l vei mai exercită;

Că, întrucât proprietara n'a uzat de pactul comisoriu în primele zile ale lunii Septembrie sau cel puțin la un interval scurt după înștiințarea trimeasă la 9 Septembrie și a făcut pe arendașă să creadă că nu se va folosi de el, nu putea să uzeze de acest pact după un interval de câteva luni, fără o punere în întârziere;

Că, punerea în întârziere n'a avut loc decât prin ordonanța prezidențială care a fost comunicată la 19 Ianuarie 1915; că, în urma acesteia, arendașul a și depus la Casa de depuneri plata câștului pentru care se exercită pactul comisoriu și recipisa la acest tribunal, așa că și-a îndeplinit obligația de plată și pactul comisoriu nu și mai poate produce efectele;

Considerând că, obiecțiunea că nu s'ar putea renunța la efectele pactului comisoriu din cauza legii dela 19 Aprilie 1909, privitoare la arendarea către obștiiile sătești nu este fondată, fiindcă, potrivit art. 23, sunt nule de drept contractele ce s'ar încheiă contra dispozițiunilor acelei legi, dar prin art. 24 se recunosc de valabile cele existente la punerea legii în aplicare până la expirarea lor; că, din această dispoziție și din spiritul legii, rezultă că s'a căutat a se oprì anumite instituțiuni publice de a mai arenda moșiile altor persoane decât țăranilor, dar cu respectul drepturilor existente atât pentru arendași, cât și pentru proprietari; că, nu s'a mers până acolo încât să se interzică proprietarului de a păsuì pe arendaș cu plata câtva timp, de a renunța la anumitele drepturi stipulate în favoarea lui și să-l oblige să uzeze de pactul comisoriu, chiar atunci când interesele lui i-ar dictă contrariul; că, o asemenea interpretare ar putea uneori prejudiciă foarte mult pe acești proprietari, căci declarându-se reziliat, fără voea lui,

un contract, s'ar putea ca tocmai atunci să nu existe obștie țărănească pentru a lua în arendă și să nu se găsească nici arendaș care să ofere condițiunile precedentului, iar căutarea în regie să fie foarte dificilă;

Că, deci, dispozițiunile acestei legi sunt aplicabile contractelor noi care s'ar încheia, iar nu celor în vigoare, de ale căror clauze părțile sunt libere a uză, conform dreptului comun; că, aceasta se impune mai ales în speța unde contractul este încheiat de altcineva decât Cassa Școalelor, care va fi obligată să se conforme acelei legi numai după desființarea acestui contract, iar nu în cursul executării contractului dobândit dela autoarea sa;

Că, așa fiind și întrucât e vorba de o decădere de drepturi, nu se poate admite, mai ales în lipsa unui text formal, că administrația Cassei Școalelor ar fi pierdut dreptul de a renunța la efectele pactului comisoriu;

Că, din cele expuse, rezultă că contestația este fondată și ca atare trebuie a fi admisă, anulându-se ordonanța No. 215 din 12 Ianuarie 1915.

Apreciind și asupra cheltuelilor de judecată, tribunalul le fixează la 150 lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Andrei Rădulescu, admite contestația, etc.

Semnați: B. Cantargief, A. Rădulescu.

Notă. — Această sentință a fost confirmată în totul, prin deciziunea Curții de apel din București, secțiunea I, No. 69 din 1915.

statări făcute de dânsii în mod suveran, pentru a decide că o dispoziție universală, conținută într'un testament, n'a fost decât executarea unui pact imoral intervenit între testator și soții beneficiari ai liberalității, pact prin care bărbatul autoriză pe femea să se dea testatorului și chiar să conviețuiască cu dânsul, sub făgăduința avantajilor testamentare.

Pand. pér., 1914. I. 130.

Observație. — O liberalitate, care are de cauză dorința autorului său de a asigura continuarea unor relațiuni neregulate, e nulă ca având o cauză ilicită. Cu atât mai mult trebuie să fie astfel, dacă, ca în speța deciziei raportată mai sus, o liberalitate testamentară a fost motivată numai de voința de a execută angajamentul luat de testator de a asigura unor soți oarecari avantajii, ca răsplată a autorizării dată de bărbat femeii sale, de a conviețui cu testatorul.

Acest pact original nu eră reprezentat, și actele cu ocaziunea cărora a început procesul, nu conțineau nici o dispozițiune care să-i reveleze existența. Judecătorii fondului au găsit dovada în circumstanțele cauzei și în mărturisirile făcute de interesați și consemnate într'o procedură criminală, al cărei dosar a fost depus în instanță.

Aceasta este aplicațiunea principiului, afirmat în justiție, că caracterul ilicit al cauzei poate fi stabilit prin toate mijloacele de probă (Vezi Cas. fr. 21 Martie 1898, S. și P. 1899. I. 513 și nota d-lui Appert; Cas. rom. 13 Martie 1915, *Dreptul* din 1915, No. 37; C. Buc. I, 16 Martie 1914, *Dreptul* din 1914, No. 46; D. Alexandresco, t. V, p. 388).

S. R.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE CASAȚIUNE DIN FRANȚA

— 4 Martie 1914 —

OBLIGAȚIL.—CAUZĂ ILICITĂ SAU IMORALĂ.—CONCUBINAJ.—LIBERALITATE.—PACT ANTERIOR.—DOVADĂ.—ART. 1131 ȘI 1353 C. CIV. FR. (ART. 960 ȘI 1088 C. CIV. ROM.).

Obligația a cărei cauză e ilicită nu poate avea nici un efect, iar caracterul ilicit al cauzei poate fi stabilit prin toate mijloacele de probă, fără deosebire.

Prin urmare, judecătorii fondului se pot întemeia, atât pe mărturisirile celor interesați, culese în cursul unei proceduri criminale, al cărei dosar a fost comunicat în regulă, cât și pe o serie de con-

BIBLIOGRAFIE

Noțiuni de drept administrativ, de **Anibal Teodorescu**, docent universitar, conferențiar de drept public la facultatea din București, avocat. 1 vol. în 8° de 238 pag. — București, 1915. Tip. «Eminescu».

Lucrarea d-lui Anibal Teodorescu, apărută sub titlul de mai sus, este a doua ediție, revăzută și adnotată, a părții întâi din Cursul profesat la Facultatea de drept, coprinzând principiile generale. Deși ea se adresează în special studenților, nu mai puțin va putea fi consultată cu profit de toți aceia pe cari îi interesează chestiunile administrative.

Prețul volumului: lei 7.